

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту / ЦЗДВН

Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

(спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»)

здобувачу 4 курсу, групи МПпн-91-0

(номер курсу)

(шифр групи)

Чуднівєць Анни Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Прямі іноземні інвестиції як фактор соціально-економічного розвитку України» затверджена наказом по університету від «15» березня 2023 року № 0242-VI
2. Термін подання здобувачем закінченої роботи «06» червня 2023 року.
3. Мета кваліфікаційної роботи: аналіз прямих іноземних інвестицій як фактору соціально-економічного розвитку України.
4. Об'єкт дослідження: економіка України, яка привертає інвестиції з інших країн.
5. Предмет дослідження: процес притоку прямих інвестицій з інших країн до економіки України, а також їх вплив на соціально-економічний розвиток країни.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах законодавчих документів з питань інвестиційної діяльності Верховної Ради України, НБУ, звітах та статистичних оглядів міжнародних фінансових організацій, а також

періодичних виданнях та наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних авторів.

7. Орієнтовний план кваліфікаційної бакалаврської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

Розділ 1 Теоретичні засади дослідження прямих іноземних інвестицій як фактор впливу на розвиток країни, термін подання – 20.04.2023.

У розділі 1 узагальнено теоретичний досвід дефініції та класифікацій ПІІ, а також наведені основні тенденції, динаміка та структура розглянутих інвестицій на сучасному етапі, їхній стан.

Розділ 2 Загальний аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку України, термін подання – 01.05.2023.

У розділі 2 проаналізовані ПІІ в українську економіку до 2022 року, а також стан здійснень ПІІ в період із початку 2022 року по весну 2023 року.

Розділ 3 Перспективи здійснення прямих іноземних інвестицій в економіку країни, термін подання – 27.05.2023.

У розділі 3 виявлено головні проблеми інвестиційної привабливості економіки України, наведені шляхи вирішення проблем, а також вектори розвитку інвестиційного клімату для залучення ПІІ.

8. Консультації щодо роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Ярова І.Є., доцент кафедри	05.04.2023	05.04.2023
2	Ярова І.Є., доцент кафедри	24.04.2023	24.04.2023
3	Ярова І.Є., доцент кафедри	06.05.2023	06.05.2023

9. Дата видачі завдання: «05» квітня 2023 року

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

на тему

«ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ»

здобувача Чуднівєць Анни Олександрівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Основний зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 32 сторінках, зокрема список використаних джерел із 43 найменувань, який розміщено на 5 сторінках. Робота містить 9 рисунків.

Дослідження прямих іноземних інвестицій в економіці України є актуальним, оскільки вони відіграють важливу роль у розвитку української економіки. ПІІ сприяють залученню нових технологій, капіталу та менеджменту, що сприяє модернізації виробничої бази та підвищенню продуктивності. Це допомагає створювати нові робочі місця, підвищувати економічний потенціал країни і покращувати рівень життя населення. По-друге, залучення ПІІ є важливим елементом інтеграції України до світової економіки. Відкритість для іноземного капіталу стимулює розвиток торгівлі та економічного співробітництва з іншими країнами, що сприяє зближенню України з європейськими та світовими стандартами. По-третє, наявність стабільного та прозорого інвестиційного клімату в Україні є ключовим фактором для привабливості іноземного капіталу. Законодавча база, регуляторні умови, захист прав власності та розподіл ризиків є важливими елементами, які впливають на рішення інвесторів про вкладення коштів в економіку країни.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у аналізі прямих іноземних інвестицій як фактору впливу на соціально-економічний розвиток України, виокремленні потенційних векторів розвитку їхнього залучення в економіку країни.

Мета роботи реалізується шляхом виконання наступних завдань:

- розглянути різні класифікації та стан прямих іноземних інвестицій;
- визначити основні тенденції ПІІ в економіку України за останні роки, а також їхній стан на сьогоднішній день;
- окреслити вплив ПІІ на соціально-економічний розвиток України;
- визначити мотивації інвесторів для вкладення капіталу в економіку України.

При дослідженні ПІІ та їхнього залучення в економіку України було використано як загальні наукові методи (аналізу, аналогії, синтезу, дедукції, групування, індукції), так і спеціальні наукові методи (статистичного аналізу, прогнозування).

Отримані результати кваліфікаційної бакалаврської роботи:

1. Узагальнення теоретичних дефініцій та класифікації прямих іноземних інвестицій вказує, що під іноземними інвестиціями можна розуміти вкладення майна (грошових коштів, рухомого та нерухомого майна, майнових прав) іноземного інвестора в економіку України з метою отримання прибутку або досягнення інших економічних цілей. Вони можуть класифікуватися за різними ознаками: за способом вкладення, за сектором економіки, за країною походження інвестора, за тривалістю інвестицій. Виокремлені такі форми ПІІ: «браунфілд» та «грінфілд» інвестиції. Потоки ПІІ можуть бути «горизонтальні» та «вертикальні».

2. Проведений статистичний аналіз масштабів, структури та загального стану залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України до 2022

року показав, що не дивлячись на наявні проблеми в інвестиційному кліматі країни й з огляду на семі-стабільність інвестиційного середовища, інвестори вкладали більше капіталу в економіку. Через повномасштабне вторгнення ситуація, звісно, не покращилась, але перспективи позитивного розвитку інвестиційного середовища в українській економіці наявні.

3. Для подолання проблем в інвестиційному середовищі були запропоновані наступні заходи: усунення негативних чинників правового характеру на законодавчому та виконавчому рівнях влади, усунення негативних чинників правового характеру на законодавчому та виконавчому рівнях влади, повне звільнення інвестицій від податків протягом першого року, удосконалення порядку сплати митних платежів і зборів при надходженні іноземних інвестицій в Україну, створення державою системи правового захисту іноземних інвесторів від боржників та недобросовісних партнерів.

Одержані результати можуть бути використані в процесі розроблення стратегії зовнішньоекономічного розвитку України для залучення прямих іноземних інвестицій в економіку країни.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної бакалаврської роботи розглядали на IV Міжнародній науково-практичній конференції «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК» (19 травня 2023 р. Суми, Україна) із публікацією тез доповіді.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, інвестиційні теорії, Національний банк України, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, Індекс інвестиційної привабливості.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2023 рік

Рік захисту роботи – 2023 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	8
1 Теоретичні засади дослідження прямих іноземних інвестицій як фактор впливу на розвиток країни.....	11
1.1 Теоретичний досвід дефініції та класифікації прямих іноземних інвестицій.....	11
1.2 Основні тенденції, динаміка та структура іноземного інвестування на сучасному етапі, стан ПІІ.....	15
2 Загальний аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку України.....	19
2.1 Прямі іноземні інвестиції в українську економіку до 2022 року.....	19
2.2 Стан здійснення вкладень ПІІ в українську економіку в період з початку 2022 по весну 2023.....	23
3 Перспективи здійснення прямих іноземних інвестицій в економіку країни.....	29
3.1 Головні проблеми інвестиційної привабливості економіки України	29
3.2 Шляхи вирішення проблем та вектори розвитку інвестиційного клімату для залучення ПІІ.....	30
Висновки	34
Список використаних джерел.....	36

ВСТУП

Іноземні інвестиції для економіки країни загалом мають важливе значення, оскільки вони є джерелом капіталовкладень. Роль іноземних інвестицій зводиться до розвитку економіки країни загалом і одержувачів цих інвестицій (підприємств, виробництв і т.д.) зокрема. Країні дуже вигідно отримувати з-за кордону іноземні інвестиції, тому що вони розвивають їх виробництва, з'являються нові інноваційні виробництва, робочі місця, а також сплачуються податки в національний бюджет і при цьому з нього ж нічого не витрачається на це.

Обрана тема є досить актуальною на сьогоднішній день. Це пов'язано з тим, що Україна є країною з великим потенціалом для залучення іноземних інвестицій, але в той же час, є багато економічних викликів, які потрібно вирішувати. Одним з ключових факторів, що робить цю тему актуальною, є потреба відновлення економіки України після воєнної розрухи та кризи.

Україна має значний потенціал для залучення прямих іноземних інвестицій, але цей потенціал досі не повністю реалізований. Розгляд теми може допомогти виявити причини цього та запропонувати шляхи їх подолання. Проведення аналізу прямих іноземних інвестицій в економіку України може допомогти визначити потенційні сфери для інвестування, знайти нові напрями розвитку, вирішити проблеми, пов'язані з недостатньою конкурентоспроможністю та низькою якістю бізнес-середовища. Крім того, у світлі глобальних викликів, таких як зміна клімату, ріст населення та технологічний прогрес, міжнародні інвестиції можуть сприяти впровадженню інновацій та створенню стійких та ефективних рішень в різних сферах.

З урахуванням досягнень вітчизняної та зарубіжної економічної думки, для більш ефективного використання іноземних інвестиційних ресурсів та створення стратегії, спрямованої на формування елементів та цінностей інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, необхідно приділяти більше уваги факторам, які сприяють надходженню іноземного капіталу до секторів, що є важливими для національної економіки, на різних етапах їх життєвого циклу [6].

Тема є дуже актуальною, оскільки ПІІ відіграють важливу роль у розвитку економіки України. Вони сприяють залученню нових технологій, капіталу та менеджменту, що сприяє модернізації виробничої бази та підвищенню продуктивності. Це допомагає створювати нові робочі місця, підвищувати економічний потенціал країни і покращувати рівень життя населення. По-друге, залучення ПІІ є важливим елементом інтеграції України до світової економіки. Відкритість для іноземного капіталу стимулює розвиток торгівлі та економічного співробітництва з іншими країнами, що сприяє зближенню України з європейськими та світовими стандартами. По-третє, наявність стабільного та прозорого інвестиційного клімату в Україні є ключовим фактором для привабливості іноземного капіталу. Законодавча база, регуляторні умови, захист прав власності та розподіл ризиків є важливими елементами, які впливають на рішення інвесторів про вкладення коштів в економіку країни.

Інвестиційний клімат України, як і залучення прямих іноземних інвестицій в економіку країни вивчали такі вітчизняні вчені як Гаврилюк О. [2], Максимів Д.Я. [9], Яркова, Н.І. [28], Фомішина В.М. [25], Боярчук А.І. [1], Огородник Р.П. [14], Башнянин Г.І. [25]. Питання міжнародного інвестування розглядалося такими іноземними дослідниками як Хирта Г. [36], Бакли П. та Кессона М. [31] та багатьма іншими, проте сучасні питання

міжнародного інвестування в економіку України не були розглянуті так масштабно.

Об'єктом дослідження є економіка України, яка привертає інвестиції з інших країн. Предметом дослідження виступає процес притоку прямих іноземних інвестицій з інших країн до економіки України, а також їх вплив на соціально-економічний розвиток країни.

Мета аналіз прямих іноземних інвестицій як фактору впливу на соціально-економічний розвиток України, виокремлення потенційних векторів розвитку їхнього залучення в економіку країни.

Завдання дослідження:

- розглянути різні класифікації та стан прямих іноземних інвестицій;
- визначити основні тенденції ПІІ в економіку України за останні роки, а також їхній стан на сьогоднішній день;
- окреслити вплив ПІІ на соціально-економічний розвиток України;
- визначити мотивації інвесторів для вкладення капіталу в економіку України.

У роботі були використані такі методи: аналіз статистичних даних, аналогії з економічними явищами інших країн, а також метод синтезу для збору доступної інформації про стан та перспективи прямих іноземних інвестицій в українську економіку.

Наукова апробація результатів дослідження здійснена на IV Міжнародній науково-практичній конференції «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК» (19 травня 2023 р. Суми, Україна) із публікацією тез доповіді.

Структура курсової роботи. Дослідження, обсягом 32 сторінки друкованого тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (43 позицій).

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК КРАЇНИ

1.1 Теоретичний досвід дефініції та класифікації прямих іноземних інвестицій

Інвестиційна активність зростає, і це є особливістю сучасного етапу розвитку міжнародних економічних відносин.

Науковиця О.Пирог зазначає, що економічне зростання країни сприяє привабливості її економіки для прямих іноземних інвестицій. Щоб подолати спад інвестицій в Україні, необхідно запустити механізми, що стимулюють зростання виробництва. Світовий досвід підтверджує, що інвестиційний спад може бути подоланий після реального зростання промислового виробництва [15].

Прямі іноземні інвестиції грають важливу роль у розвитку країни з кількох причин. По-перше, це може бути залучення капіталу. Прямі іноземні інвестиції дозволяють країні залучати зовнішній капітал, який може бути вкладений у розвиток виробничих потужностей, інфраструктури, науково-дослідних проектів та інших секторів економіки. Це стимулює зростання виробництва, збільшення робочих місць і покращення життєвого рівня населення. По-друге, може бути врахована передача технологій та ноу-хау. Прямі іноземні інвестиції часто супроводжуються передачею технологій, ноу-хау і керівництва з боку іноземного інвестора. Це сприяє перенесенню новітніх технологій, кращих практик управління і виробництва, що сприяє підвищенню якості продукції, підвищенню продуктивності праці та конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку. По-третє, іноземні інвестиції можуть допомогти компаніям отримати доступ до нових ринків

збуту. Іноземні інвестори часто мають власну мережу дистрибуції та зв'язки на світовому ринку, що дозволяє експортувати товари та послуги в інші країни. Це забезпечує зростання експорту, залежності від зовнішнього попиту і розширення міжнародного присутності країни [37].

Також до факторів, які пояснюють важливість залучення ПІІ для соціально-економічного розвитку країни, ми вважаємо за потрібне додати стимулювання інновацій. Іноземні інвестиції сприяють створенню сприятливого середовища для інноваційного розвитку. Іноземні компанії, які інвестують в країну, можуть приносити нові ідеї, дослідження та розробки, сприяючи розвитку високотехнологічних галузей та підвищенню інноваційного потенціалу. Підвищення конкурентоспроможності йде наступним у списку факторів. Прямі іноземні інвестиції стимулюють конкуренцію на внутрішньому ринку, що спонукає місцеві компанії до покращення якості продукції, ефективності та інновацій. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності національних компаній і сприяє розвитку економіки країни в цілому.

У цілому, ПІІ виступають як каталізатор економічного зростання, модернізації та стимулюють створення робочих місць, підвищення життєвого рівня та покращення конкурентоспроможності країни.

Згідно з Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» прямі іноземні інвестиції визначаються як вкладення майна (грошових коштів, рухомого та нерухомого майна, майнових прав) іноземного інвестора в економіку України з метою отримання прибутку або досягнення інших економічних цілей. Закон також встановлює права та обов'язки іноземних інвесторів, порядок реєстрації та захисту прямих іноземних інвестицій українським законодавством. Прямі іноземні інвестиції можуть здійснюватися шляхом [18]:

- утворення нових підприємств,
- розширення або реконструкції існуючих підприємств,
- придбання акцій, часток, облігацій тощо.

Існує кілька класифікацій прямих іноземних інвестицій, які допомагають у зрозумінні характеру іноземних інвестицій та їхнього впливу на економіку країни, у залежності від різних критеріїв [4; 9]. Основні класифікації ПІІ включають:

1. За способом вкладення:

i) грошові вкладення: безпосередні перекази грошових коштів в економіку країни;

ii) нематеріальні активи: передача технологій, патентів, ліцензій, ноу-хау та інтелектуальної власності;

iii) рухоме та нерухоме майно: придбання або створення нових підприємств, придбання акцій, часток, нерухомості тощо.

2. За сектором економіки:

i) промислові інвестиції: виробництво товарів або надання послуг в промисловому секторі;

ii) сільськогосподарські інвестиції: вкладення в сільське господарство та супутні галузі;

iii) фінансові інвестиції: інвестування в фінансові установи, акції, облігації та інші фінансові інструменти;

iv) інші сектори: наприклад, туризм, інфраструктура, нерухомість тощо.

3. За країною походження інвестора:

i) внутрішні іноземні інвестиції: інвестиції від іноземних підприємств або осіб, що вже мають присутність в країні;

ii) зовнішні іноземні інвестиції: інвестиції від іноземних підприємств або осіб, які раніше не мали присутності в країні.

4. За тривалістю інвестицій:

i) короткострокові інвестиції: інвестиції з невеликим терміном утримання;

ii) довгострокові інвестиції: інвестиції з тривалістю утримання більше одного року.

Окрім того, в економічній літературі виокремлюють такі форми ПІІ [27]:

– «браунфілд» інвестиції (*англ. brownfield investment*) включають купівлю існуючого підприємства або його частки з метою отримання права власності та безпосередньої участі в його управлінні. Цей тип інвестицій був поширеним на початковому етапі економічної трансформації в країнах Центральної та Східної Європи;

– «грінфілд» інвестиції (*англ. greenfield investment*) передбачають розміщення капіталу за кордоном інвестора з метою розвитку нового проекту «з нуля». Це означає створення нового об'єкта, незалежно від придбання існуючого підприємства.

За типом інтеграції міжнародного співробітництва всі потоки ПІІ розділяють на два типи [22, с.36-137]:

– «горизонтальні» ПІІ відносяться до вкладень в підприємства за кордоном у тій же галузі, де інвестор раніше виробляв продукцію у своїй країні. Ці інвестиції мотивовані митними тарифами, зниженням транспортних витрат та отриманням ефекту масштабу виробництва;

– «вертикальні» ПІІ відбуваються в різних галузях виробництва одного продукту на різних стадіях. Це дозволяє транснаціональним корпораціям замінити окремі частини своїх внутрішніх систем виробництва та збуту на нерентабельних ринках.

1.2 Основні тенденції, динаміка та структура іноземного інвестування на сучасному етапі, стан ПП

XXI століття – час змін, які відбуваються в усіх сферах людської діяльності. Розвиток цифрової економіки, Підвищення ролі екологічної безпеки та сталого розвитку, Розвиток глобальних мережевих структур, Зміна структури ринку праці – лише деякі приклади змін, яких уже зазнала економічна складова світу в XXI столітті. Воно відрізняється від попередніх століть своєю швидкістю економічного розвитку, який відбувається в умовах все більшої глобалізації світової економіки та постійного зростання технологічного прогресу.

Іноземне інвестування є однією з форм економічної глобалізації, оскільки вона включає у себе перетік капіталу з однієї країни до іншої. Це може мати різні форми, такі як прямі іноземні інвестиції та портфельні інвестиції [14].

Іноземне інвестування може мати багато позитивних наслідків для країн, що отримують інвестиції. Воно може допомогти залучити капітал, необхідний для розвитку галузей економіки, створити нові робочі місця та покращити технологічний розвиток. Однак, воно також може мати негативний вплив на місцеву економіку, якщо іноземні інвестори використовують ресурси країни неефективно або експлуатують працівників. Таким чином, іноземне інвестування є важливою формою економічної глобалізації, яка може мати як позитивні, так і негативні наслідки для країн, що отримують інвестиції [41].

Прямі іноземні інвестиції полягають у вкладенні капіталу з метою здійснення контролю в надходженнях з підприємства в іншій країні. Це може здійснюватися шляхом придбання частки відповідної компанії або заснування нового підприємства.

Стан прямого іноземного інвестування в XXI столітті відображається в значному зростанні обсягів та зміні тенденцій у світовому інвестиційному середовищі [19]. Ми виокремили кілька ключових аспектів стану ПІІ в XXI столітті:

- загальний обсяг прямих іноземних інвестицій зростає протягом XXI століття, у той час як інвестори стають все більш зацікавленими у розширенні свого глобального присутності і використанні нових можливостей на зарубіжних ринках;

- інвестиційні потоки зазнають змін у географічному розподілі (за останні роки спостерігається збільшення інвестицій з боку країн, що розвиваються);

- зростає роль технологічних компаній у залученні прямих іноземних інвестицій. Компанії, що спеціалізуються на інноваціях, цифровій технології, штучному інтелекті та інших сучасних галузях, привертають значні обсяги інвестицій;

- У XXI столітті з'явилися нові форми прямих іноземних інвестицій (корпоративні акції, спільні підприємства, технологічні стартапи та криптовалютні проекти), які відображають змінні потреби інвесторів і стимулюють розвиток новаторських моделей бізнесу;

- регулюючі органи країн посилюють свою роль у контролі та регулюванні прямих іноземних інвестицій з огляду на національну безпеку,

конкуренцію та інші фактори, що може вплинути на розміщення та обсяги ПІІ у різних регіонах світу.

Загалом, прямі іноземні інвестиції в XXI столітті є важливим економічним фактором, що сприяє глобалізації, технологічному прогресу та розвитку країн. Вони відіграють ключову роль у залученні капіталу, трансфері технологій та сприяють економічному зростанню як на міжнародному, так і на національному рівнях.

COVID-19 суттєво вплинуло на стан іноземного інвестування. Пандемія призвела до глибоких змін в глобальній економіці та викликала значні труднощі для бізнесу. Проаналізувавши економічну картину, можемо виокремити деякі з наслідків для ПІІ:

- загальне зниження обсягів ПІІ;
- секторні варіації;
- зміна географічних пріоритетів;
- зміна пріоритетів галузей;
- відновлення після пандемії.

Останній пункт висвітлює факт наявності великої кількості накопичених глобальних ліквідних активів, зміни в глобальному економічному ландшафті, а також сприятливих умов для інвестицій, що й досі може створити нові можливості для зростання ПІІ після пандемії.

Відповідно до звіту UNCTAD за 2021 рік, обсяг іноземних інвестицій у світі знизився на 35%, якщо порівнювати з 2019 роком, саме через розповсюдження COVID-19 та його наслідками [29].

У 2021 році світові прямі іноземні інвестиції зросли на 10% порівняно з 2020 роком, до рівня 1,5 трильйонів доларів США. Це свідчить про певне відновлення інвестиційної діяльності після спаду, спричиненого пандемією

COVID-19. Основні інвестори у 2021 році були США, Китай, Японія, Великобританія та Нідерланди. За останні роки зростання обсягу прямих іноземних інвестицій спостерігалось у всіх регіонах, але головний прогрес у розвинених країнах, де цей показник збільшився на 134%. Приплив фінансових ресурсів у країнах, що розвиваються, зростав на 30% і досяг показника записів у розмірі 837 мільярдів доларів – головним чином через інвестиції в Азію [13].

Найзначніший приплив прямих іноземних інвестицій у 2021 році був зафіксований у десяти країнах, включаючи такі країни як Китай та США [13].

У 2022 році, у світлі війни в Україні, ситуація різко змінилася – світ зіткнувся з потрійною кризою: зростання цін на продукти харчування та палива, а також посилення фінансової політики. Експерти UNCTAD [8] також стурбовані можливими наслідками нових обмежень, пов'язаних з пандемією, зростанням швидкості дисконтування в провідних економіках, негативними настроями на фінансових ринках та перспективою рецесії. Деякі ознаки уповільнення вже відчувають себе. Отже, на глобальному рівні кількість програм для впровадження «зелених проектів» впала на 21 відсоток; 4 відсотки зменшили показники фінансових операцій [13].

У 2021 році країни з розвинутою економікою більш ніж потроїли свої інвестиції за кордон до 1,3 трильйона доларів США з 408 мільярдів доларів США у 2020 році. Вартість відтоку ПІІ з економік, що розвиваються, зросла на 17,8 відсотка до 438 мільярдів доларів США. Азія та Океанія, що розвиваються, залишалися основним джерелом інвестиційних потоків навіть під час пандемії [35].

2 ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

2.1 Прямі іноземні інвестиції в українську економіку до 2022 року

Україна протягом тривалого періоду часу намагалася підвищити рівень привабливості інвестицій для збільшення обсягів ПІІ. Країна підписала понад 70 міжнародних інвестиційних угод з країнами-партнерами. Ці угоди пропонують охоплених іноземних інвесторів істотний та процедурний захист. Протягом певного періоду часу до 2022 року держава розгортала значні зусилля щодо вдосконалення інвестиційного середовища. Постійні економічні та соціальні реформи, які мали на меті наблизити Україну до міжнародних стандартів у таких галузях, як права людини чи трудових відносин, є важливими кроками у формуванні та зміцненні політики країни, що сприяють сталому розвитку та відповідальних інвестиціях [12].

На тлі повномасштабного вторгнення здається важливим зазначити стан інвестиційного клімату на початок війни, тобто на 2014 рік. Країна зазнала втрат у виробничих потужностях, руйнування інфраструктури, а також пов'язаний з цим дефіцит енергетичних ресурсів і сировини, логістичні проблеми та зупинка ключових промислових підприємств на сході в поєднанні з накопиченими внутрішніми проблемами структурного розвитку (значна залежність від торгівлі зв'язки з однією країною) і погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури спричинили розгортання економічної кризи, що характеризується втратою частини потенціалу розвитку. І, як наслідок, відбувалися процеси скорочення інвестицій і погіршення платіжного балансу [16].

У 2019 році починається позитивна тенденція збільшення потоку інвестицій, але під час пандемії 2020 року ця тенденція була заморожена (рис. 1).

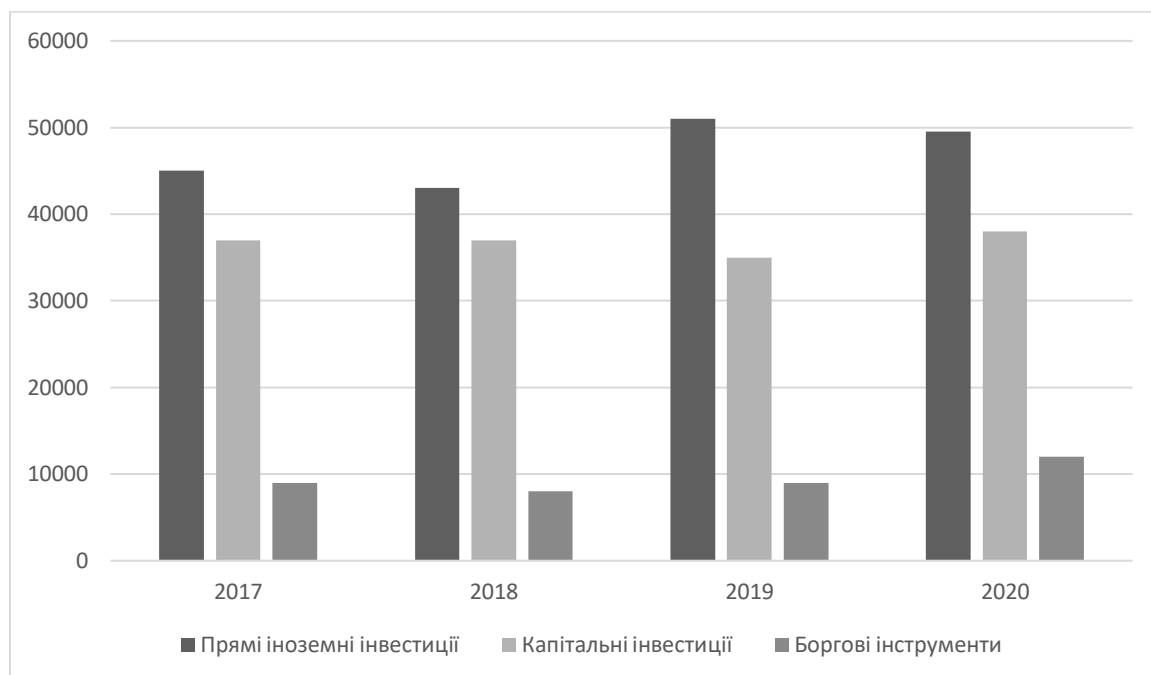

Рисунок 2.1 – Динаміка прямих іноземних інвестицій в українську економіку в період з 2017 по 2020 рр. [26]

У період п'яти років (2017-2021) зростав обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну [11]. Згідно з даними Національного банку України, обсяг іноземних інвестицій в Україну в період з 2017 по 2021 роки виглядає наступним чином [42]:

- 2017 рік: \$2,232 млрд;
- 2018 рік: \$2,776 млрд;
- 2019 рік: \$3,805 млрд;
- 2020 рік: \$3,194 млрд;
- 2021 рік: \$3,749 млрд.

Основними країнами-інвесторами є Кіпр, Нідерланди, США та Велика Британія. Найбільш привабливими секторами для іноземних інвестицій є сільське господарство, енергетика, фінансовий сектор та ІТ [42].

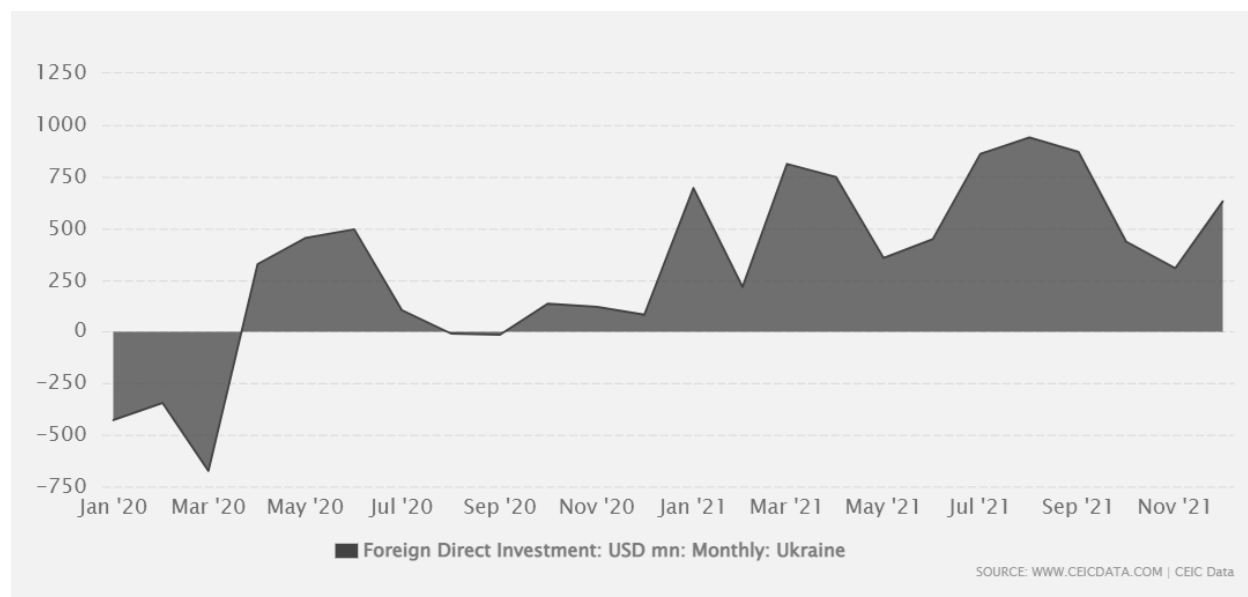

Рисунок 2.2 – Прямі іноземні інвестиції в економіку України помісячно в період із 1 січня 2020 по 31 грудня 2021 року [38]

Окремо потрібно розглянути період 2020-21 рр., оскільки економіка багатьох країн у цей час переживала падіння та зіштовхувалась з багатьма проблемами, пов'язаними з гострим інфекційним захворюванням COVID-19. Бачимо, що показник інвестиційної діяльності різко впали в кінці весни, і перший різко позитивне зростання припадає на середину зими 2021 року.

Темпи надходження ПІІ в Україні не відповідали потенціалу української економіки, не дивлячись на процес їхнього зростання до 2022 року. Одне з головних завдань полягає у модернізації виробничої бази, зокрема вкладенні іноземного капіталу у види виробництва, які сприятимуть

насиченню українського ринку дефіцитними та високоякісними товарами. Проте, наразі такі інвестиції залишаються незначними.

У 2020 році в зв'язку з поширенням коронавірусної пандемії в Україні відбувся відтік прямих інвестицій у розмірі 868 млн дол. США [11].

Динаміка прямих іноземних інвестицій відображає очікування інвесторів щодо інвестиційного клімату в Україні. Європейська бізнес асоціація (ЄБА) оцінює індекс інвестиційної привабливості України на піврічній основі (рис. 2) [26]. Цей індекс був побудований на основі експертної думки – вперше з 2019 року цей індекс зріс.

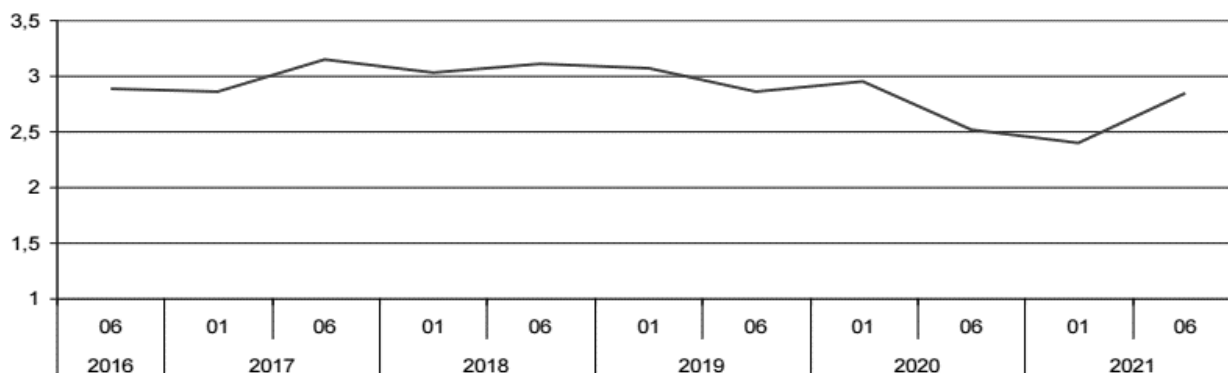

Рисунок 2.3 – Динаміка індексу інвестиційної привабливості України [26]

Основними проблемами, на яких акцентували увагу експерти ЄБА, були: слабка судова система, високий рівень корупції, великий сектор тіньової економіки. Бізнес потребував реального захисту інвестицій, реальних змін у судовій системі, викорінення корупції, прозорих умов праці, законодавства, яке підтримує інвестиції [26].

Вищезгадані ризики супроводжувалися обмеженнями, пов'язаними з карантинном у зв'язку з поширенням COVID-19, нестабільністю податкового

законодавства, кризою навколо рішення Конституційного Суду України про кримінальну відповідальність чиновників за недостовірне декларування, ускладненням взаємодії бізнесу з податковою та митною службами, а також регуляторними та правоохоронні органи. Однією з найбільш «пекучих» стала загроза припинення співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ) [26].

Україна досягла значного прогресу у сфері спрощення ведення бізнесу, піднявшись на сім позицій у рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу 2020» з 71-го місця у 2019 році до 64-го. Це найбільший стрибок за один рік для України з 2014 року і найвищий рейтинг, який країна коли-небудь отримувала. Країна продемонструвала покращення за шістьма з десяти показників, що оцінюються Світовим банком, і отримала найвищі бали в категоріях започаткування бізнесу та отримання дозволу на будівництво. У цьому контексті Світовий банк відзначає поліпшення інвестиційного клімату в Україні та розширення можливостей фінансування для бізнесу, що, як очікується, сприятиме подальшому поліпшенню бізнес-середовища в Україні [20].

2.2 Стан міжнародного інвестування в українську економіку в період з початку 2022 по весну 2023

Починаючи з 2014 року, а особливо в період із 24 лютого 2022 року, війна в Україні завдала великих страждань українцям, загинувими тисячами мирних жителів, 8 мільйонів біженців та 5,4 мільйона внутрішньо переміщених. ВВП України впав на приголомшливі на 35%, на 10 разів

більше, ніж під час COVID-19, підштовхнувши 18 мільйонів людей у бідність [40].

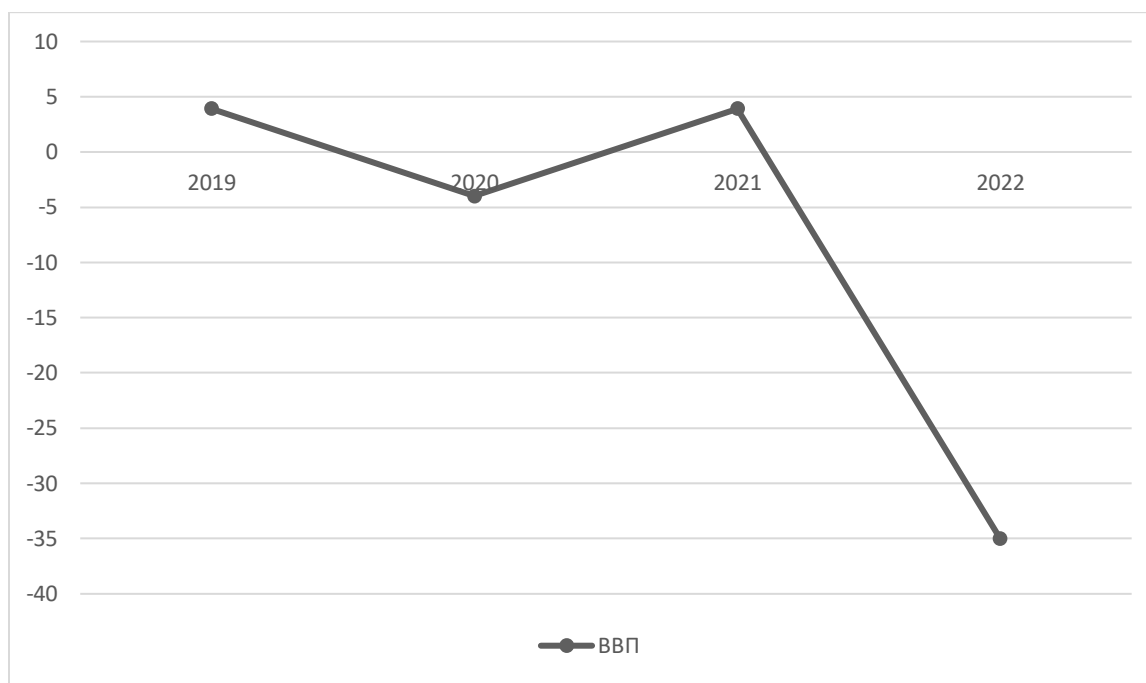

Рисунок 2.4 – Динаміка змін показнику ВВП України [40]

Повномасштабне вторгнення в Україну з боку Росії вплинуло на бажання інвестувати в українську економіку негативно. Це сталося через те, що конфлікт призвів до погіршення економічної та політичної ситуації в країні, що створило несприятливі умови для інвестицій та бізнесу.

Під час конфлікту в Україні було порушено ряд прав та обмежено свободу діяльності підприємств, що також зіграло роль у зменшенні інтересу іноземних інвесторів до України. Більшість інвесторів вважають, що політична та економічна нестабільність в країні становить значний ризик для їхніх інвестицій, що призводить до відсутності великих інвестиційних проектів в Україні.

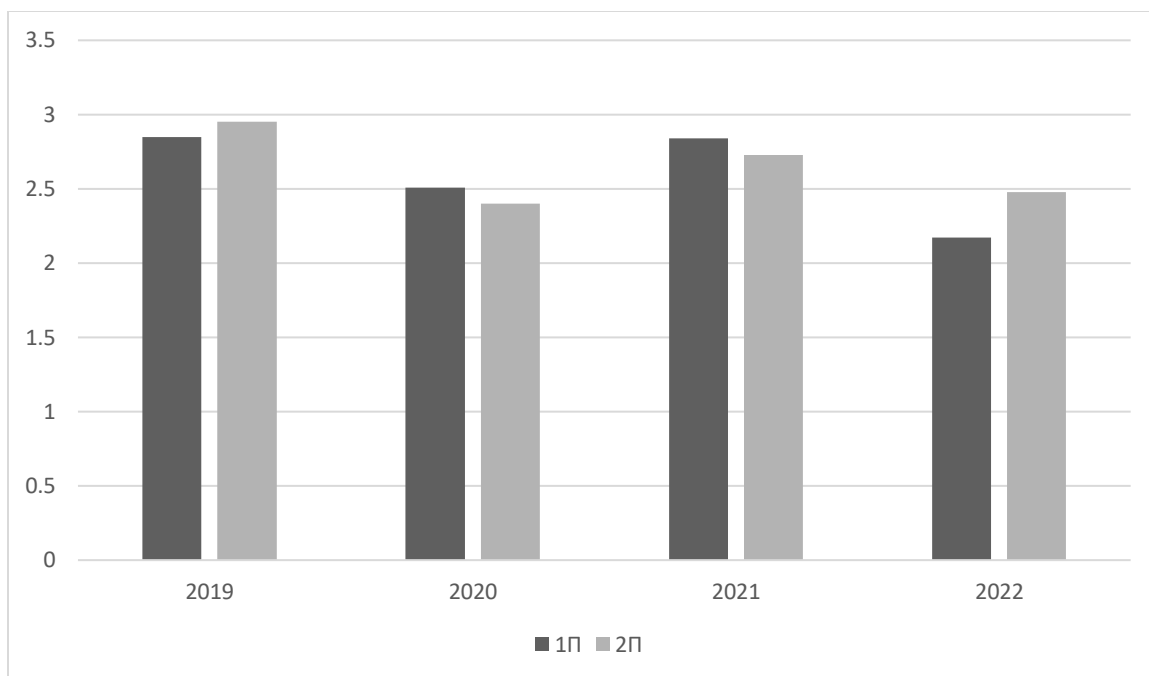

Рисунок 2.5 – Динаміка індексу інвестиційної привабливості України 2019-2022 [32]

За перше півріччя 2022 року Індекс інвестиційної привабливості України склав 2,17 із 5 можливих. За результатами нової хвилі експертного дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією [33], інтегральний показник Індексу в другому півріччі 2022 року трохи відновився до 2,48 пункту, що порівняно зі значеннями 2020 року під час активної фази пандемії COVID-19 [39].

Відповідно до останнього дослідження, незважаючи на війну, 99% компаній ЄБА планують продовжувати роботу на українському ринку в 2023 році, а 63% збираються інвестувати в Україну навіть у воєнний час. Водночас лише 12% вважають, що новим інвесторам буде вигідно заходити в Україну [39].

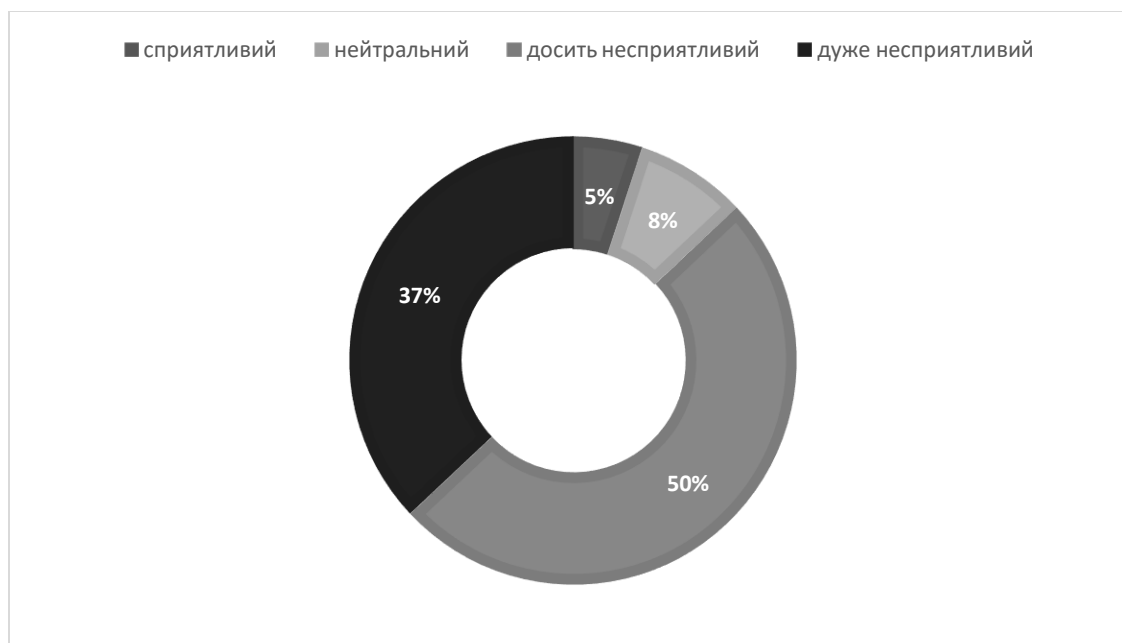

Рисунок 2.6 – Оцінка опитаних директорів компаній щодо інвестиційного клімату в Україні станом на 2022 рік [32]

Оцінка поточного інвестиційного клімату залишається найнижчою серед усіх складових Індексу. Половина топ-директорів вважає інвестиційний клімат досить несприятливим. При цьому 8% директорів оцінюють поточний інвестиційний клімат як нейтральний, а ще 5% вважають його сприятливим [39].

За півроку кількість тих, хто вважає інвестиційний клімат вкрай несприятливим, трохи зменшилася, і цей показник становить 37%. Оцінка динаміки інвестиційного клімату за останні півроку дещо пом'якшилася порівняно з попереднім періодом. Хоча 45% спостерігають негативну динаміку, 33% вважають, що бізнес-клімат суттєво не змінився, а 22% відзначають його покращення [39].

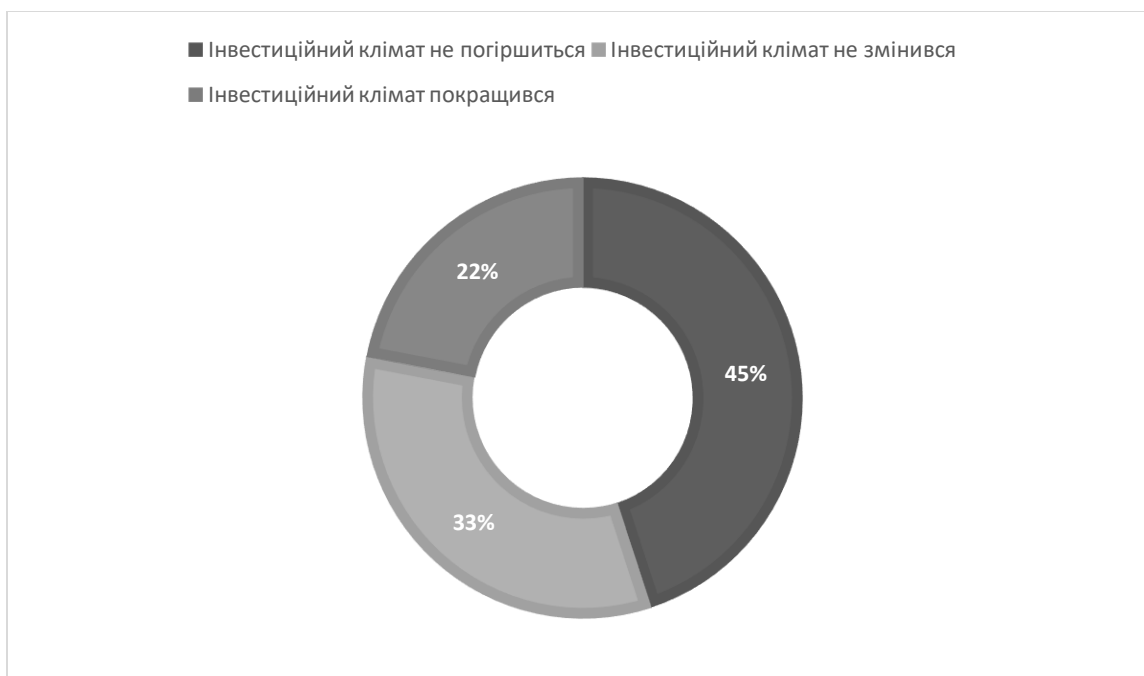

Рис. 2.7 – Оцінка інвестиційного клімату в другій половині 2022 р. в порівнянні з першою половиною [32]

Очолює список факторів, що негативно впливають на інвестиційний клімат, продовжувана повномасштабна військова агресія Росії проти України, за якою йдуть атаки на українську енергосистему, корупція, проблеми у сфері юриспруденції та пошкоджені підприємства, бізнес капітал та інфраструктура. Серед небагатьох позитивних змін лідери бізнесу високо оцінили надання Україні статусу «кандидата в ЄС», скасування мит і квот на український експорт, «транспортний безвіз» з ЄС, відстрочку сплати податкових і митних платежів та звітності, підключення України до єдиної європейської електроенергетичної системи ENTSO-E [39].

Приплив прямих іноземних інвестицій в економіку України збільшився на 167,0 млн дол. США в березні 2023 року порівняно зі збільшенням на 207,0 млн дол. США в попередньому місяці. На наведеному нижче рисунку

2.6 можемо побачити частотність змін надходження ПІІ в українську економіку за період повномасштабного вторгнення в Україну.

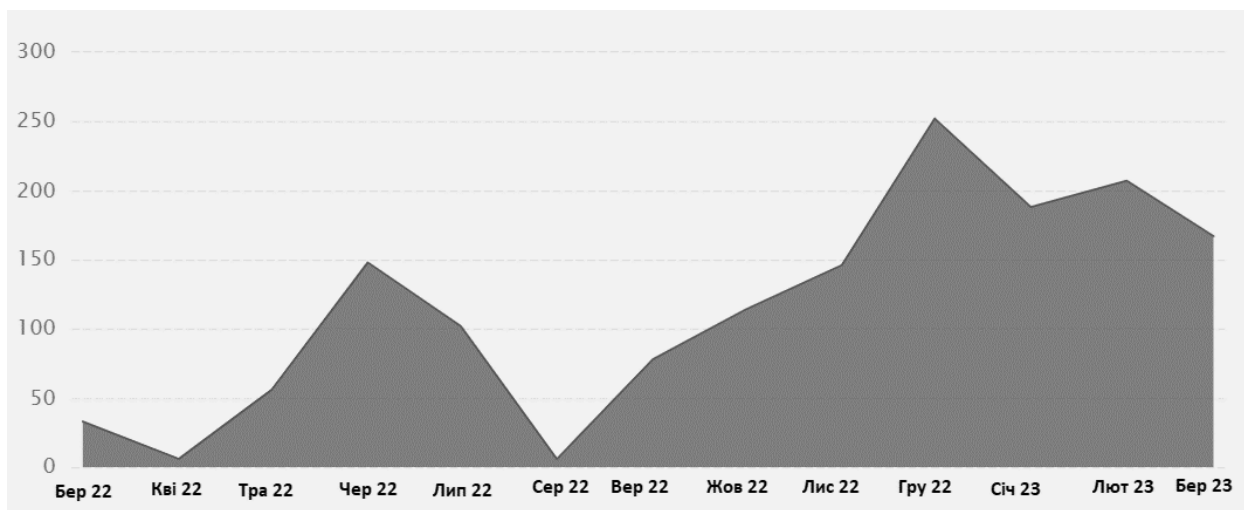

Рисунок 2.8 – Прямі іноземні інвестиції в економіку України по-місячно з березня 2022 по березень 2023 року (дол. США) [38]

Важливо зазначити, що ІТ-сектор – галузь української економіки, на яку ще можна покласти надії навіть під час воєнного становища, коли іноземні інвестори не мають мотивації вкладати капітал у країну. Саме ця галузь є, можливо, чи не єдиною, яка отримає більшість інвестиційних вкладень в 2023 році, не дивлячись на те, що багато українських спеціалістів в галузі виїхало закордон, так само як і цілі українські компанії. Проте, приплив капіталу буде тривати лише до тих пір, поки війна та українська ситуація мінімально впливають на цей сектор [43].

3 ПЕРСПЕКТИВИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ

3.1 Головні проблеми інвестиційної привабливості економіки України

Вирішення проблем, які впливають на інвестиційну привабливість економіки України, є важливим кроком для покращення інвестиційного клімату української економіки та для залучення прямих іноземних інвестицій. Серед цих проблем можемо виокремити декілька головних, на нашу думку [24, с. 131]:

– високий рівень корупції є серйозною перешкодою для іноземних інвесторів. Недостатня прозорість та ефективність антикорупційних заходів створюють незабезпечене інвестиційне середовище;

– часті зміни у політичному ландшафті та непередбачуваність політичних рішень створюють невпевненість серед іноземних інвесторів. Необхідно забезпечити стабільність та прозорість в політичних процесах;

– недостатня прогресивна реформа законодавства та недостатня підтримка підприємництва обмежують інвестиційний потенціал країни. Необхідно провести структурні реформи, спрямовані на поліпшення бізнес-клімату та спрощення процедур для іноземних інвесторів;

– обмежена та застаріла інфраструктура, включаючи транспортну, енергетичну і комунікаційну, ускладнює ведення бізнесу в Україні. Інвестиції в розвиток інфраструктури є необхідним кроком для покращення інвестиційного клімату;

– високий рівень податків та складний регуляторний фреймворк створюють додаткові витрати та бюрократичні перешкоди для іноземних

інвесторів. Необхідно спрощення податкової системи та процедур, а також зменшення регуляторних обмежень;

– неефективність судової системи та недостатня захист прав власності створюють незабезпеченість для інвесторів.

Залучення прямих іноземних інвестицій в Україну є пріоритетним завданням для розвитку її економіки. Проте, упродовж останніх років економіка країни не змогла подолати глибокі структурні проблеми і значно відстає від розвинених країн за продуктивністю та рівнем добробуту населення. Більшість українських підприємств залишаються технологічно відсталими, малодиверсифікованими та енергоємними. Це пояснюється нестабільністю в країні, несприятливим інвестиційним кліматом, високим рівнем оподаткування та прогалинами в інвестиційному законодавстві [21]. Ситуація в економіці України значно ускладнює інвестиційну діяльність. Інвестори завжди враховують співвідношення між потенційним прибутком і ризиком. Вони мають намір вкласти свій капітал з орієнтацією на майбутній результат і потребують надійності операцій, що планують здійснювати [10].

3.2 Шляхи вирішення проблем та вектори розвитку інвестиційного клімату для залучення ІІІ

Воєнний стан у країні пригнічує інвестиційний клімат, та якщо розглядати ситуацію в цілому, можна зрозуміти як його покращити в післявоєнний період. Для цього можуть бути запроваджені основні загальнодержавні заходи покращення інвестиційної активності (рис. 3.1).

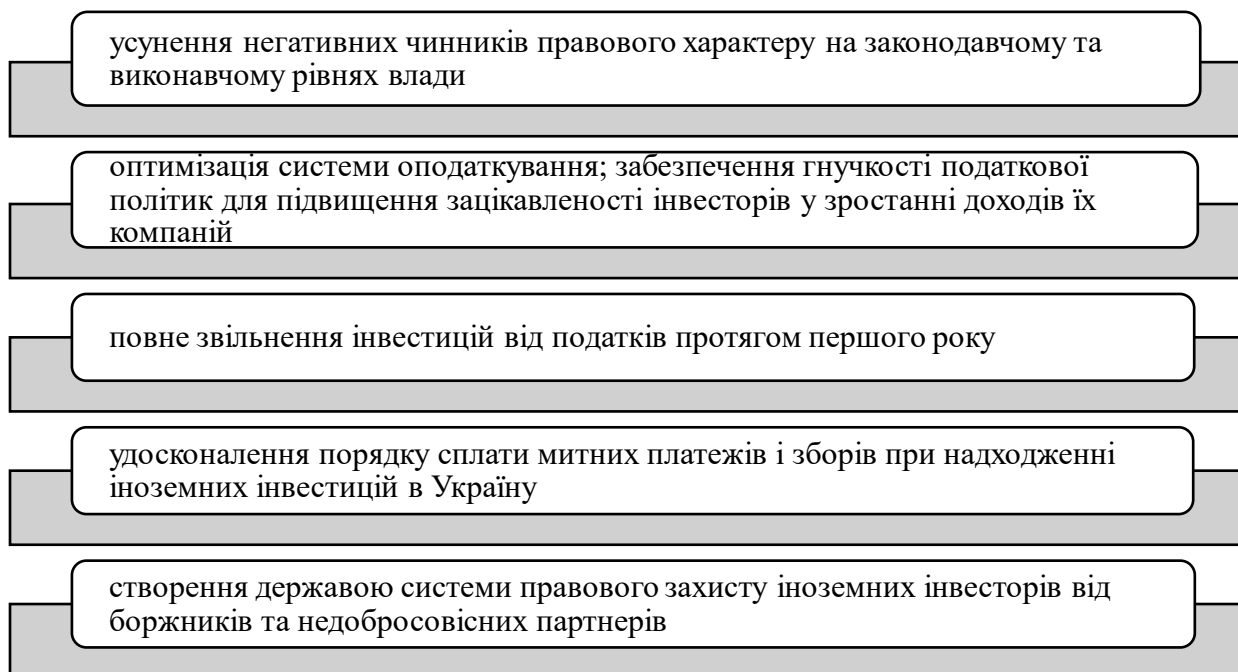

Рисунок 3.1 – Загальнодержавні заходи покращення інвестиційної активності

Уряд доклав чимало зусиль, щоб закласти основу для поліпшення інвестиційної ситуації в країні. Наприклад, у липні минулого року на конференції в Луганську Україна представила потужний і всеосяжний план відновлення країни. Стратегія розрахована на десятирічний період і отримала позитивні відгуки та підтримку з боку міжнародних партнерів. Згідно з цією стратегією, країна має здійснити стрибок від транзитної економіки до економіки зростання до 2032 року [5].

Для залучення іноземних інвесторів в українську економіку Міністерство економіки України створило спеціалізовану онлайн-платформу «Advantage Ukraine», на якій розміщено понад 500 проектів та інвестиційних можливостей у 10 секторах економіки. Платформа дозволяє попередньо зареєстрованим потенційним інвесторам отримати вичерпну інформацію про

інвестиційні можливості, конкретні проекти та переваги, які вони можуть отримати від інвестування в українську економіку [5].

Потрібно зазначити, що вже має місце співпраця з фінансовою установою Сполучених Штатів, яка виконує подвійну місію – сприяти досягненню результатів розвитку та просувати зовнішньополітичні інтереси США шляхом підтримки інвестицій приватного сектору в країнах по всьому світу. Станом на 23 березня 2023 року командою «Advantage Ukraine» було підготовлено та скеровано перші інвестиційні проекти на розгляд Американської корпорації з фінансування міжнародного розвитку (DFC) щодо фінансування та страхування воєнних ризиків. Ці п'ять проектів стосуються інвестування в секторах будівництва, виробництва, e-commerce та житлової нерухомості – загальною сумою \$430 млн [30].

Нещодавно Американська корпорація з фінансування міжнародного розвитку (DFC) оголосила про готовність мобілізувати понад \$1 млрд приватного капіталу для підтримки економіки України, що також позитивно впливає на оцінку перспектив українського інвестування з боку закордонних інвесторів [30]. Ба більше, сюди можна додати інформацію зі слів менеджерки проекту Офісу економічного зростання USAID Н. Петрової, що USAID підтримує Уряд України в зусиллях, спрямованих на мобілізацію капіталу, як капіталу приватного сектору, так і капіталу на пільгових умовах, який можуть надати міжнародні фінансові організації та організації розвитку [30]. І оскільки одним із ключових пріоритетів для України можна назвати залучення прямих іноземних інвестицій, то підтримку таких організацій можна включити в перелік факторів, які впливають на позитивну оцінку реалій і майбутніх перспектив інвестиційного клімату України.

Перспективи українського післявоєнного інвестиційного клімату можна оцінити з різних поглядів, залежно від різних чинників, що впливають на економіку країни.

Один з найбільш важливих чинників – це політична та економічна стабільність. Завершення конфлікту на сході України та політичні реформи в країні можуть сприяти поліпшенню інвестиційного клімату. Уряд України проводить реформи, які спрямовані на покращення бізнес-клімату та залучення іноземних інвестицій, що може позитивно вплинути на інвестиційну активність.

Інший важливий чинник – це наявність ринків збуту та розвинутої інфраструктури. Україна має великий потенціал у сільському та промисловому секторах, що може залучати інвестиції. Також, Україна має розвинену інфраструктуру та доступ до морських та річкових портів, що є важливим фактором для іноземних інвесторів.

Однак, наявність корупції та високих бюрократичних бар'єрів може стати перешкодою для приваблення іноземних інвестицій. Тому, належне проведення антикорупційних реформ та спрощення процедур бізнесу може допомогти в привабленні іноземних інвестицій.

ВИСНОВКИ

Міжнародні інвестиції відіграють важливу роль у розвитку країни, оскільки дозволяють як інвестору так і країні, в економіку якої здійснюється інвестування, збільшувати прибутки та підвищувати ефективність діяльності.

На сьогоднішній день багато країн характеризуються значним досвідом залучення інвестицій. Для України цей досвід є потенційним прикладом зменшення перешкод, які виникають на шляху залучення інвестицій.

Повномасштабне вторгнення в Україну з боку Росії вплинуло на бажання інвестувати в українську економіку негативно. Це сталося через те, що конфлікт призвів до погіршення економічної та політичної ситуації в країні, що створило несприятливі умови для інвестицій та бізнесу.

Через відсутність іноземних інвестицій Україна, як зараз так і в післявоєнний період, значно втрачає, оскільки пригальмовується економічний розвиток, який наразі й так знаходиться в упадку, втрачається позитивний ефект від впровадження інновацій у виробництво, та виникають інші негативні фактори. Тому, на нашу думку, необхідно стимулювати іноземних інвесторів та забезпечити всі умови для інвестування, в цьому випадку економіка отримає значний поштовх для розвитку і буде спроможна стати конкурентоспроможною та вийти на міжнародні ринки.

Проведення належної міжнародної інвестиційної діяльності України і ЄС багато в чому залежить від пріоритетів проведення державної політики в країні, від спільної співпраці держав у регулюванні ринкової економіки, а її ефективність визначається наявністю відповідних механізмів реалізації. При цьому, проблема визначення обсягів інвестиційної підтримки обумовлена не лише загальноекономічними, але і політичними чинниками. Наша країна

потребує сьогодні прямої інвестиційної підтримки. За рахунок неї підвищиться платоспроможність товаровиробників і поліпшиться інвестиційна привабливість. Це забезпечить поповнення обігових коштів регіонами та держави в цілому, дозволить їм виступати позичальниками на фінансовому ринку.

Оцінка інвестиційного клімату країни є дуже важливим для подальшого його розвитку. Так, потенційні інвестори серед факторів, що негативно впливають на інвестиційний клімат, зазначають продовжувану повномасштабну військову агресію проти України, атаки на українську енергосистему, корупцію, проблеми у сфері юриспруденції та пошкоджені підприємства, бізнес капітал й інфраструктура. Серед небагатьох позитивних змін інвестори на даний момент часу звертають увагу на надання Україні статусу «кандидата в ЄС», скасування мит і квот на український експорт, «транспортний безвіз» з ЄС, відстрочку сплати податкових і митних платежів та звітності, підключення України до єдиної європейської електроенергетичної системи ENTSO-E.

Проте, не дивлячись на проблеми, український уряд продовжує працювати над поліпшенням бізнес-клімату та залученням іноземних інвестицій, зокрема шляхом проведення реформ та заходів щодо підвищення привабливості країни для іноземних інвесторів.

Перспективою розвитку інвестиційного клімату країни вважаємо нещодавнє запровадження «Advantage Ukraine», спеціальної своєрідної електронної платформи, на якій зібрано понад 500 інвестпроектів та можливостей у десяти галузях економіки, для залучення в українську економіку іноземних інвесторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боярчук А. Інвестиційна привабливість в міжнародних економічних відносинах: на прикладі Херсонської області. Innovative educational technologies: European experience and its application in economics and management training. Poland. Wyższa Szkoła Biznesu. National-Louis University. 2016. С. 12–17.

2. Гаврилук О. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України. *Фінанси України*. 2018. № 2. С. 68–81.

3. Говорушко Т.А., Обушна Н.І. Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10871/1/20134.pdf> (Дата звернення: 10.05.2023).

4. Даниленко А.А. Світові тенденції та особливості розвитку прямих іноземних інвестицій. *Фінанси України*. 2009. №4. С.99-108.

5. Інвестиції в Україну та відновлення економіки. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62bfd716-8665-4a4c-9e2d-6325ba53b3c8&title=InvestitsiiVUkrainuTaVidnovlenniaEkonomiki> (Дата звернення: 23.04.2023).

6. Карчаєва Г., Галицька О. Іноземні інвестиції – важливий фактор підвищення конкурентоспроможності та ефективності економіки України. *Фінансовий простір*. № 3(31). 2018.

7. Касянок К.Г. Міжнародні інвестиційні потоки в умовах глобальних фінансових дисбалансів. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2016. №3. С. 30-36.

8.6 Конференція ООН по торгівлі и розвитку ЮНКТАД. URL: <https://www.un.org/ru/ga/unctad/> (Дата звернення: 23.04.2023).

9. Максимів Д. Покращення інвестиційної привабливості України. *Інноваційна економіка*. 2012. № 1. С. 79–107.

10. Мошляк І.О. Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного зростання держави. *Вчені записки університету «КРОК»*. 2021. №3 (63). С. 44-50.

11. Надвірнянський Ю. Міжнародна інвестиційна діяльність між Україною та Європейським союзом. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. №2. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-25](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-25).

12. Національна Стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/fdi-strategy/> (Дата звернення: 23.04.2023).

13. Новини ООН. URL: <https://news.un.org/ru/story/2022/06/1425482> (Дата звернення: 23.05.2023).

14. Огородник Р.П. Україна як реципієнт прямих іноземних інвестицій: обсяг і динаміка. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин і зовнішньоекономічні зв'язки України : колективна монографія / За ред. д.е.н., проф. В.М. Фомішиної. Херсон : ТОВ «ВКФ СТАРЛТД». 2017. С. 239–263.

15. Пирог О.В. Іноземні інвестиції як фактор економічного зростання України. *Економіка промисловості*. 2005. № 1. С. 87-91.

16. ПІІ в Україну 2023. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (Дата звернення: 14.05.2023).

17. Причєпа І. В., Сметанюк О. А., Ратушняк О. Г. Інвестиційна політика європейського союзу в межах зовнішньоекономічних зв'язків з

Україною. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_5_34.

18. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 р.№93/96 : за станом на 15.01.2011 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (Дата звернення: 28.04.2023).

19. Родак О. Міжнародні інвестиції в економіку України: стан та перспективи. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. №14, 2018. С.147-150.

20. Розділ 1. Погляд згори. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/FDI-Strategy-Section-1-The-View-from-Above-UKR.pdf> (Дата звернення: 27.04.2023).

21. Стельмащук А.М. Іноземні інвестиції як чинник економічного зростання внутрішнього ринку України. *Сталий розвиток економіки*. 2011. № 5(8). С. 240-247.

22. Тесля С. М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип.19.3. С. 131-139.

23. Федорова Н., Огородник Р., Русал В. Іноземне інвестування в економіку України: масштаби, структура, перспективи. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2020. №39. DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2020-39-2.

24. Феняк Л.А. Вплив іноземних інвестицій на економіку України. URL: <http://intkonf.org/fenyak-la-sidletskyiy-ayu-vpliv-inozemnih-investitsiy-na-ekonomiku-ukrayini/> (Дата звернення: 18.05.2023).

25. Фомішина В.М., Башнянин Г.І. Фіскальні важелі формування інвестиційної стратегії України в умовах посилення євроінтеграційних процесів. Адаптація інструментів управління зовнішньоекономічною

діяльністю до євроінтеграційних процесів [Коллективна монографія] / За ред. В.М. Фомішиної, І.Ю. Вольвач. Херсон : ХНТУ. 2015. С. 5–25.

26. Шейко І., Кудренко О. Інвестиційна привабливість України. Сучасні економічні стратегії: інновації, безпека та сталий розвиток: колективна монографія Харків : Харківський національний університет радіоелектроніки. 2021. С. 21-28.

27. Штепенко К.П. Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку України та передумови необхідності їх залучення. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7040> (Дата звернення: 22.05.2023).

28. Яркова Н., Яковенко О. Роль органів державної влади в інвестиційному процесі. *Економіка будівництва і міського господарства*. 2012. № 2. С. 89–100.

29. ЮНКТАД. Статистика. URL: <https://unctad.org/statistics> (Дата звернення: 23.04.2023).

30. Advantage Ukraine: перші п'ять інвестпроектів взято до розгляду DFC. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=9ecb5006-f5f6-44ef-b587-0a94fdaa6ad3&title=AdvantageUkraine> (Дата звернення: 23.04.2023).

31. Buckley P.J., Casson M.C. The internalisation theory of the multinational enterprise: A review of the progress of a research agenda after 30 years. *Journal of International Business Studies*. 2009. № 40. P. 1563–1580.

32. EBA. Investment Attractiveness Index. Ukraine. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/EBA-InvestIndex_2H-2022_ENG.pdf (Дата звернення: 13.05.2023).

33. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/en/> (Дата звернення: 13.05.2023).

34. Foreign Direct Investment in Ukraine: War and Peace. URL: <https://voxukraine.org/en/investments-in-ukraine-en/> (Дата звернення: 20.05.2023).

35. Handbook of Statistics 2022. Foreign direct investment. URL: <https://hbs.unctad.org/foreign-direct-investment/> (Дата звернення: 23.04.2023).

36. Hans Hirth: Grundzüge der Finanzierung und Investition. 3. Auflage., Oldenbourg Verlag, München 2012, ISBN 978-3-486-70211-8.

37. Puzikova, V.: Foreign Direct Investment in Ukraine. Hannover : Wirtschaftswiss. Fak., Univ., 2023 (Diskussionspapiere der Wirtschaftswissenschaftlichen Fakultät - Hannover Economic Papers (HEP) ; 706) 47 S.

38. Ukraine Foreign Direct Investment. URL: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/ukraine/foreign-direct-investment> (Дата звернення: 01.05.2023).

39. Ukraine's investment attractiveness index has recovered to "covid" value. URL: <https://eba.com.ua/en/indeks-investytsijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-vidnovyvnya-do-kovidnogo-znachennya/> (Дата звернення: 22.05.2023).

40. UNCTAD, the UN trade and development body. URL: <https://twitter.com/UNCTAD> (Дата звернення: 23.05.2023).

41. 2020 Investment Climate Statements: Ukraine. URL: <https://www.state.gov/reports/2020-investment-climate-statements/ukraine/> (Дата звернення: 17.05.2023).

42. 2023 National Bank. URL: <https://bank.gov.ua/> (Дата звернення: 12.05.2023).

43. 2023.01.26 European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/u-2023-rotsi-investytsijne-seredovyshhe-v-ukrayini-serjозno-ne-pokrashhytsya-yakshho-ne-zminytsya-sytuatsiya-na-fronti/> (Дата звернення: 23.05.2023).